

FOTO: AMANDA LINDGREN

Fiskaren Sivan Jansson.

■ LÖRDAG · 22–25

Eldsjäl välkomnar fler kvinnor till sportfisket

Inom det mansdominerade sportfisket börjar vindarna vända när allt fler kvinnor provar fiskelyckan. Sivan Jansson har grundat fiskeföreningen Fjällorna och driver ett företag för kvinnor som vill lära sig mer om sporten.

Dagens industri

■ ANALYS · 12–13

MIKAEL VILENIUS

Kvartalet går till historien som ett av de mäktigaste inom återhämtning

	OMXSPI I går 30 juli	-0,3% 984,7		OMXSPI I år 2021	+28,1% 984,7	Ränta 10 år I går	0,10% -0,01	Dollar I går	8,60 kr +5,0 öre	Euro I går	10,20 kr +3,3 öre		DOW JONES KL 18:00	-0,3% 34 969	NASDAQ KL 18:00	-0,8% 14 664
--	----------------------------	-----------------------	--	------------------------	------------------------	----------------------	-----------------------	-----------------	----------------------------	---------------	-----------------------------	--	-----------------------	------------------------	--------------------	------------------------

BOLÅNEKAMPENS FÖRLORARE

Jättarna Swedbank och Handelsbanken tappar mest i kampen om bolånekunderna under det senaste halvåret. Swedbanks marknadsandel är 23 procent, men banken tog mindre än 16 procent av nyutlåningen.

Handelsbankens vd
Carina Åkerström.

FOTO: JACK MIKRUT

Swedbanks vd
Jens Henriksson.

FOTO: AMANDA LINDGREN

■ NYHETER · 6

Komponentjakt slår mot små teknikbolag

För mindre bolag är det tufft när komponentbristen får priserna att skjuta i höjden. Företagen betalar överpriser för att få tag i rätt produkter.

■ NYHETER · 7

Rekordhöga elpriser i juli i södra Sverige

■ NYHETER · 8

Intresset för rot-avdrag exploderar

■ LEDARE · 2

Di:s Tobias Wikström:

”Därför kan inte regeringen abdikera från sin strategiska roll i Cementa-frågan”

Tar ett nappatag

för kvinnorna

Älvkarleby har lockat fiskare med sitt goda lax- och öringbestånd i hundratals år. Men från att ha varit en mansdominerad sport håller vindarna på att vända. Sivan Jansson har i tjugo år välkomnat kvinnor att pröva fiskelyckan.

”Under pandemin ser jag att många fler vill testa på att fiska”, säger hon. ▶

FISKEINFLUENCER. Sivan Jansson grundade Fjällorna, en fiskeförening för kvinnor. Här prövar hon fiskelyckan i Älvkarleby. Hon och sex andra kvinnor, som tagit sig till Dalälven, hoppas att få laxar på kroken.

HJÄRTA FÖR FLUGFISKE.
Sylvia Krapf fiskar ihop
med papegojan Virre.

GER TIPS. Sivan Jansson i samtal
med några av sina fiskarvänner.

”Att köpa vadarbyxor för damer är jättedyrt. Du kan inte heller gå med kängor i storlek 44 om du har storlek 37, det är livs-farligt.”

SIVAN JANSSON

AVGÖRANDE. Valet av drag kan vara
skillnaden mellan fiasco och succé.

Ta tag i linan, öppna bygeln, ta sats, kasta ut draget, veva in. Ta ett steg åt sidan. Sedan upprepas samma rutin, om och om igen. Sylvia Krapf, 64 år, är en entusiastisk fiskare som gärna tar med sig papegojan Virre ut på tur. Den 28-åriga amazonpapegojan sitter lugnt på hennes axel medan hon kastar ut draget. Det blir till en slags meditativ rytm.

”Jag brukar mest flugfiska och är oftast inte här i Älvkarleby, utan längre norrut, ofta i Härkan. Jag åker ut med husbilen, så kan jag stanna om jag vill. Ta dagen som den kommer”, säger Sylvia Krapf.

Papegojan Virre bidrar också, på sitt sätt, till fiskelyckan.

”Jag gör flugfiske-drag av hans fjäder, och får mest harr på dem. Men det är bra, det är gott!” säger hon och skrattar.

I dag är hon här ihop med Sivan Jansson och sju andra fiskesugna kvinnor. Sedan mitten av 1990-talet har Sivan Jansson försökt att locka fler kvinnor till fiskesporten. Därför startade hon 2003 organisationen Fjällorna, en fiskeförening för kvinnor. Hon driver också sitt eget

företag, Sivas Fiske, som förutom fiskeutlykter arrangerar föreläsningar och kurser.

”Jag har jobbat i många år för ett jämlikt sportfiske, att alla ska ha samma möjligheter att kunna fiska”, säger hon.

Och enligt henne växer intresset. Sivan Jansson berättar att fler kvinnor funnit fisket sedan hon började driva frågan, och i dag finns det till exempel flera tjejer som är ”fiske-influencers”, bland dem Linnea Lönn. Och så Sivan Jansson själv förstås, som var nominerad till Årets Eldsjäl i kategorin hälsa 2021 av organisationen Folkspel.

Intresset för sporten började när hon träffade sin nuvarande man, Leif Jansson. Han har fiskat lax sedan 1980-talet, och Sivan Jansson bestämde sig då för att ta en kurs i fiske.

”Jag tänkte att det skulle vara kul att ha ett gemensamt intresse, så jag gick en kurs och fick en lax på en gång. Då var jag fast”, berättar hon.

Hon brukar säga att man får en lax på tusen kast. Men själv hade hon alltså nybörjartur – men så var hon ju inte heller en total nybörjare. Som barn i Jämtland var fiskandet en del av vardagen, ett sätt att se till att man hade middag.

Men alla barn hittar inte tillbaka till fiskandet i vuxen ålder, något Sivan Jansson tycker är tråkigt.

Bland barn under 12 år är det lika många flickor som pojkar som fiskar, enligt Sivan Jansson, men i vuxen ålder ändras det. Enligt Statistiska Centralbyrån fanns det 2019 1,5 miljoner fritidsfiskare i Sverige, och en tredjedel är kvinnor. Med åldern uppstår alltså ett glapp i könsfördelningen.

”Det beror delvis på att det saknas en kvinnlig fisketradition. I Finland till exempel är det fler kvinnor som fiskar, och det tror jag kommer från behovet att försörja sig i krigstid. Sådant har vi inte i Sverige”, säger Sivan Jansson.

En annan del är något så enkelt som bristande utrustning. Ett par vadarbyxor, som är helt nödvändiga för att kunna flugfiska, kostar på herrsidan från 500 kronor. Men mindre storlekar, som passar kvinnor, är betydligt dyrare.

”Att köpa vadarbyxor för damer är jättedyrt. Du kan inte heller gå med kängor i storlek 44 om du har storlek 37, det är livs-farligt.”

Plötsligt ropar någon till, linan är spänd som en bågsträng. Vattnet forsar i snabb takt, men fiskelinan rör sig inte.

Är det napp? Efter att ha kastat i ett par timmar är tanken på fångst ständigt närvarande. Vem blir först med att dra upp en lax?

Efter en kortare dragkamp konstaterar fiskaren som ropat till att det var falskt alarm – ingen fisk på kroken den här gången. Draget har fastnat i botten, och linan behöver klippas av. Draget är förlorat i Dalälven, intrasslat i vad som förmodligen är en ansevärd mängd sten och lina.

Att man förlorar drag är inte ovanligt, de drygt 1,5 miljoner svenskar som sysslar med fritidsfiske lägger ungefär fem miljarder kronor på sitt fiske årligen, enligt Sten Frohm. Han är generalsekreterare på Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund som organiserar över 65 000 medlemmar. Majoriteten av dem är män.

”Min känsla är att, de som är riktigt intresserade av fiske, är män. Det är i alla fall min upplevelse”, säger han.

Under 2020 har intresset för fiske ökat, det vittnar både Sivan Jansson och Sten Frohm om. Det finns ingen klar statistik än, men Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund försäljning av fiskekort i Stockholm och Göteborg har nästan fördubblats.

Di Fakta

Fisketurism i Sverige

■ **Det är ont om** exakt statistik kring fisketurismens omsättning i Sverige, men bara gotländskt fisketurism efter havsöring omsätter runt 40 miljoner kronor per år. Men under 2020 har antalet utländska fisketurister minskat. ■ **"Det finns en omfattande fisketurism från Tyskland, som ju drabbats av pandemin och rese-restriktioner. Men det har i stor utsträckning kompenserats av inhemsk turism",** säger Sten Frohm från Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund. "Det har blivit allt vanligare att man har med sig ett fiskespö när man vandrar i fjällen, som en del av friluftstrenden vi ser."

Sten Frohm, generalsekreterare på Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund.

DET NAPPAR! En gädda fastnade på kroken.

ANRIKT. Vykort från Älvkarleby turisthotell, som byggdes 1898.

Älvkarleby. Gvataleras bejantligt på födelsobergen af J. v. Turisthotellet. Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm. Nr. 3273

Di Fakta

Varla fiskar kan man få på kroken i Sverige?

■ **Abborre, gädda, lax, öring** och röding är vanliga i svenska fiskevatten, men det finns cirka 240 olika arter i svenska vatten. ■ **Beroende** på var i landet du fiskar kan du få olika fångster. Vill du ha röding, till exempel, söker du dig till fjällen. ■ **I skärgårdsmiljöer** är i stället gäddan vanligare, medan du kan hitta mört nästan överallt, enligt Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbunds hemsida.

Lax

Abborre.

Gädda.

Röding.

Öring.

PIONJÄR. Waldemar Peterson tog initiativet till landets första sportfiskeklubb.

Waldemar Peterson.

Det ökade intresset för friluftsliv under pandemin spelar in, och en hel del kvinnor har strömmat till det senaste året.

Sivan Janssons företag Sivans fiske och föreningen Fjällorna anordnar med jämna mellanrum fiskeevenemang för kvinnor, där man välkomnar erfarna fiskare såväl som nybörjare. Älvkarleby sportfiske stöttar verksamheten genom att bjuda på fiskekort.

"Under pandemin ser jag också att många fler vill testa på att fiska", säger Sivan Jansson.

Älvkarleby, där Sivan Janssons verksamheter har sin bas, ligger i norra delen av Uppsala län, ungefär 40-minuters bilfärd från Gävle. Historiskt sett har detta varit ett konfliktområde, där ortsbor och de som bor längre uppströms vid Dalälvens stridit om vem som har rätt till fisken. I dag är det snarare en konflikt mellan människor, vattenkraftverk, fåglar och sälar. Vem har rätt till vattnet, och vem har rätt till fisken?

"Älvkarleby har haft Europas bästa öringvatten. Nu har vi ju problem med skarvfåglar och sälar som äter upp småfiskar av både lax och öring, så vi har fått dåligt öringfiske nu. Laxfisket är bättre

än öringfisket, men har blivit sämre", berättar Sivan Jansson.

Har vattenkraftverken ställt till med problem i fiskbestånden?

"Ja, när vattenkraften byggdes förstördes lekområden för lax och havsöring. Man behöver bygga vägar runt kraftverken för fiskarna och återställa lekbottnen. Vi har haft ett projekt för att utreda nedre Dalälvens potential för lax- och öringproduktion, öka kunskapen om fiskbestånden och livsmiljöer och förstå vad fiskarna behöver för att leka bättre", säger Sivan Jansson.

Fisketraditionen här i området är väl-förankrad. Sedan 1100-talet har befolkningen i Älvkarleby haft laxfiske som en viktig försörjning. Men med tiden blev fisket mer av en fritidssyssla och sport, där de tävlingar som hölls i Älvkarleby var en av anledningarna till att Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund bildades 1919.

Det var samma år som åtta timmars arbetsdag infördes, men förbundet startades knappast för att tillgängliggöra fisket för arbetarklassen, menar Benny Lindgren som skrivit boken "Sportfiskarna och livet under ytan", och är expert på fiskehistoria.

FAST I FISKE. Sivan Jansson driver företaget Sivans fiske, och grundade föreningen Fjällorna.

Di Landet runt när Sverige öppnar upp

■ **Under sex veckor** i sommar publicerar Di reportage från olika delar av Sverige, där vi möter entreprenörer inom allt från tillverkning till turism.

"Det var från början en väldigt elitistisk organisation, som bildades för att slå vakt om fisket och framför allt motverka engelsmän, som hade arrenderat många fiskevatten i Norge", berättar han.

Genom krångliga kontrakt kunde engelsmän i princip styra vilka som fick fiska i de olika vattendragen i Norge, och även i delar av Västsverige. Det ville man alltså hindra.

Fritidsfisket blev inte utbrett bland arbetarklassen förrän lagen om två veckors semester tog form år 1938, och man hade möjlighet att lägga mer tid på hobbyn.

I takt med att redskapen blev billigare och mer lättanvända återvände man mer och mer till fisket.

"Människanglömmar aldrig sin längtan till naturen. Man vill fånga sin egen fisk", förklarar Benny Lindgren.

Samma sak pratar Sivan Jansson om. "Naturen har en helande kraft", säger hon och försätter:

"Jag fick en stroke för elva år sedan. Jag blev försvagad på vänster sida och det var jag tvungen att träna upp. Då finns det inget bättre än att fiska. Gå i

strömmande vatten. Att få vara ute, höra fåglarna ... Det är häftigt."

Plötsligt plaskar det till. Nu har någon fått napp på riktigt, och luften blir plötsligt lite kvav. Det är som finalavsnittet i en tv-serie: vad ska hända nu?

Men det är ingen lax man får ut – utan en gädda! Och dessutom en som är alldeles för liten för att tas upp ur vattnet. Sivan Jansson blöter sina händer innan hon börjar lossa kroken från gäddan.

"Så här små fiskar kan man inteta upp, den måste få växa till sig", förklarar hon och släpper tillbaka den i vattnet. □

Di Älvkarleby

Foto: AMANDA LINDGREN
Text: ALICIA PRICE